

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslankyně Lucie Šafránkové na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 615)

Vláda na své schůzi dne 31. ledna 2024 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k tomuto návrhu **nesouhlasné stanovisko**, především z těchto důvodů:

1. V letech 2022 a 2023 došlo k extrémnímu nárůstu cen energií, na který byla vláda nucena okamžitě reagovat, aby dopady energetické krize a války na Ukrajině byly v oblasti bydlení únosné pro nízkopříjmové domácnosti a domácnosti s nižšími středními příjmy. Vláda proto iniciovala přijetí zákonné úpravy (zákon č. 17/2022 Sb.), na jejímž základě byla k normativním nákladům na bydlení připočítávána částka jejich mimořádného navýšení z titulu extrémního zvýšení cen energií už v průběhu roku, tedy nikoli až na základě ročního růstu indexu spotřebitelských cen v dané oblasti, jak by odpovídalo úpravě standardní. V rámci tohoto výrazného navýšení a zásadních úprav normativních nákladů na bydlení účinných od 1. ledna 2023 bylo pracováno rovněž s predikcí vývoje cen, mj. právě proto, aby byly normativní náklady dostačující i v době jejich nepředvídatelného růstu. Skutečný vývoj cen pak byl sledován relevantními indexy Českým statistickým úřadem a v případě, že by normativní náklady pro rok 2024 nebyly „zmrazeny“, došlo by standardním způsobem k duplicitnímu promítnutí růstu cen do výše normativních nákladů na bydlení (ponechání predikce + promítnutí navýšení o index ČSÚ). V současné době jsou však ceny energií poměrně stabilizovány, došlo k jejich poklesu, a proto vláda neshledává důvod, aby dotyčná mimořádná úprava platila i pro rok 2024.
2. Z dostupných analýz vyplynulo, že zrušení mimořádného navýšení normativních nákladů na bydlení pro rok 2024 nebude mít na většinu domácností (81,8 %) žádný vliv, neboť jejich skutečné náklady na bydlení jsou nižší než normativní náklady na bydlení. Úprava se dotkne zhruba 18 % současných příjemců příspěvku na bydlení (konkrétně u 17,5 % příjemců dojde ke snížení dávky a pro 0,7 % příjemců tato úprava bude znamenat ztrátu nároku na příspěvek na bydlení). Nelze proto souhlasit s názorem předkladatele, že

od 1. ledna 2024 dojde pro většinu občanů ke zhoršení podmínek pro přístup k příspěvku na bydlení a k plošnému snížení jeho výše pro desítky tisíc občanů.

3. Smyslem dávkových systémů není podporovat co nejširší okruh příjemců bez ohledu na celkový stav veřejných financí a na makroekonomický vývoj. Oproti roku 2021 narostly výdaje na příspěvek na bydlení v roce 2023 na 2,7násobek, oproti roku 2022 pak více než dvojnásobně. Je sice pravda, že část nárůstu byla jednorázová, ale to má své opodstatnění jako krizové opatření. Pokud krize pomine, nedává smysl vysoké náklady pro veřejné rozpočty udržovat. V roce 2024 má již míra inflace být relativně nízká (podle prognózy Ministerstva financí lehce nad 3 %, prognózy ČNB jsou ještě nižší) a reálné disponibilní důchody domácností by měly opět začít růst.
4. Dalším důvodem nesouhlasu vlády s předkládaným poslaneckým návrhem zákona je vědomí závažnosti současné situace v oblasti vývoje příjmů a výdajů státního rozpočtu a s tím spojená snaha o konsolidaci veřejných financí. S návrhem zákona jsou spojeny nároky na státní rozpočet ve výši 6 mld. Kč, které nejsou aktuálně zabezpečeny.